

Т.М. СТОРОЖУК

(Університет Державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна)

Облікова політика материнської (холдингової) компанії та її дочірніх підприємств

Ефективність управлінських рішень у холдингових системах залежить від достовірності та своєчасності облікової інформації, що представлена у зовнішній та внутрішній звітності. Якість такої інформації визначається обліковою політикою холдингової системи. Метою статті є узагальнення організаційно-методичних підходів до формування корпоративної облікової політики та систематизація переліку елементів облікової політики групи (холдингової системи). Розкрито переваги функціонування холдингових систем в сучасних умовах господарювання та організаційно-методичні засади побудови облікової політики холдингу. Запропоновано розрізняти політику ведення обліку та політику складання річної фінансової звітності. Такий поділ дозволяє говорити про облікову політику материнських (холдингових) підприємств, облікову політику її дочірніх підприємств та облікову політику групи (холдингової системи) в цілому. Визначені та згруповані основні елементи облікової політики материнської (холдингової) компанії та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці у вигляді групи (холдингової системи).

Ключові слова: материнська (холдингова) компанія, дочірнє підприємство, група (холдингова система), облікова політика, консолідована звітність.

Т.Н. СТОРОЖУК

(Університет Государственной фискальной службы Украины, г. Ирпень, Украина)

Учетная политика материнской (холдинговой) компании и ее дочерних предприятий

Эффективность управленческих решений в холдинговых системах зависит от достоверности и своевременности учетной информации, представленной во внешней и внутренней отчетности. Качество такой информации определяется учетной политикой холдинговой системы. Целью статьи является обобщение организационно-методических подходов к формированию корпоративной учетной политики и систематизация перечня элементов учетной политики группы (холдинговой системы). Раскрыты преимущества функционирования холдинговых систем в современных условиях хозяйствования и организационно-методические основы построения учетной политики холдинга. Предложено различать политику ведения учета и политику составления годовой финансовой отчетности. Такое разделение позволяет говорить об учетной политике материнских (холдинговых) предприятий, учетной политике ее дочерних предприятий и учетной политике группы (холдинговой системы) в целом. Определены и сгруппированы основные элементы учетной политики материнской (холдинговой) компании и ее дочерних предприятий как единой экономической единицы в виде группы (холдинговой системы).

Ключевые слова: материнская (холдинговая) компания, дочернее предприятие, группа (холдинговая система), учетная политика, консолидированная отчетность.

Т.М. STOROZHUK

(University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine)

Accounting Policies of Parent (Holding) Company and Its Subsidiaries

The effectiveness of management decisions in holding systems depends from reliability and timeliness of accounting information that is presented in external and internal reporting. The quality of this information is determined by the accounting policies of the holding system. The object of the article is the generalization of organizational and methodical approaches to the formation of corporate accounting policies and systematization of elements list of group accounting policies (holding system). The benefits of holding system operation in the current economic conditions and organizational and methodological principles of holding accounting policies forming are discovered. It was proposed to distinguish accounting policies and annual financial statements preparation policies.

Бухгалтерський облік

Such separation gives an opportunity to talk about parent (holding) enterprises policies, accounting policies of its subsidiaries and group accounting policies (holding system) as a whole. Main elements of accounting policies of parent (holding) company and its subsidiaries as single economic unit by way of group (holding system) are identified and grouped.

Keywords: *parent (holding) company, subsidiaries, group (holding system), accounting policies, consolidated financial statements.*

Постановка проблеми. Сьогодні широкого поширення набула форма господарювання у вигляді об'єднань декількох підприємств як єдиного цілого. На думку багатьох економістів об'єднання підприємств несе в собі значний потенціал високоєфективного господарювання у будь-яких умовах. Господарський кодекс України [3] визначає різні форми об'єднання інтересів підприємств, однією з яких є холдингові компанії. Суб'єкт господарювання, що володіє контрольним пакетом акцій дочірнього підприємства (підприємств), визнається холдинговою компанією. Між холдинговою компанією та її дочірніми підприємствами встановлюються відносини контролю-підпорядкування, що впливає на формування оперативної та звітної інформації бухгалтерським обліком. Враховуючи визначену листом Міністерства фінансів України [10] обов'язковість та необхідність формування облікової політики кожним суб'єктом господарювання, виникає необхідність розробки підходів до формування облікової політики груп підприємств з врахуванням особливостей їх діяльності, умов господарювання та вимог користувачів інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасній економічній літературі є багато публікацій з проблем діяльності різного роду об'єднань підприємств та формуванням ними інформації на вимогу потреб користувачів. Також чимало праць присвячені проблемам формування та оформлення облікової політики підприємства. Однак маловивченим залишається питання формування корпоративної облікової політики, якого торкаються у своїх роботах Л.Л. Баєвська, М.В. Болдуєв, В.М. Костюченко, В.Ф. Максимова, О.В. Пальчук, О.І. Пилипенко. Зокрема, потребує доповнення перелік визначених елементів облікової політики групи та врахування особливостей діяльності різних форм та видів об'єднань.

Метою статті є узагальнення і систематизація організаційно-методичних підходів до формування корпоративної облікової політики та доповнення і систематизація переліку елементів облікової політики групи (холдингової системи).

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціонування холдингових систем в сучасних умовах господарювання має ряд переваг перед окремо взятими компаніями:

– холдинг є більш простим з юридичної точки зору і менш дорогим способом здобуття контролю над іншою фірмою, ніж злиття, поглинання чи придбання активів іншої фірми;

– при створенні холдингу материнська компанія враховує добровільність, думки і бачення дочірніх підприємств;

– наявність координаційних та комунікаційних зв'язків між суб'єктами холдингової системи;

– удосконалена логістика з можливістю створення замкнутих технологічних ланцюжків від видобутку сировини до випуску готової продукції (робіт, послуг) та поставки її споживачу;

– можливість диверсифікації виробництва та використання її переваг;

– єдина податкова і кредитно-фінансова політика, яка дає можливість в умовах кризи платежів та недостатності фінансових ресурсів варіювати фінансовими та інвестиційними ресурсами в рамках холдингової системи;

– єдине фінансове керівництво всіма видами ресурсів, що дозволяє їх оптимально розподіляти та використовувати;

– більші можливості залучення капіталу;

– створення дочірніх товариств, що контролюються холдингом, дозволяє корпорації отримати юридичні підстави для проникнення на ринки країн, де діяльність корпоративних структур обмежена;

– значна економія на маркетингових, торгових, та інших послугах тощо.

Варто зауважити, що холдинг може контролювати значне число компаній, різних за сферою діяльності та галузевою приналежністю, сумарний капітал яких значно перевищує активи материнської компанії. «Холдинг є ефективною формою організації підприємницької діяльності, оскільки він дає можливість поєднувати гнучкість і мобільність невеликих формально самостійних організацій та масштаб діяльності великих корпорацій. Цілісність холдингу забезпечується при цьому управлінням усіх учасників, що до нього входять, за формулою «децентралізація операцій при централізації контролю», що забезпечує життєздатність і синергетичний ефект об'єднання загалом» [2, с. 65]. При нестабільній економічній ситуації, в умовах зростаючої конкуренції такі фактори є важливою обставиною виживання та функціонування суб'єктів підприємницької діяльності.

З метою забезпечення дієвості цих переваг велике значення має інформаційне забезпечення. Якісні характеристики інформації залежать від облікової політики, тобто способів, методів, прийомів, процедур, схем, які були використані при формуванні бухгалтерської інформації. Облікова політика підприємства є основоположним елементом системи бухгалтерського обліку та важливим аспектом діяльності підприємства в цілому. В об'єднаннях, на думку О.В. Пальчук [6], облікова політика є інструмент корпоративного управління.

Процес формування облікової політики передбачає прийняття рішення про її формування чи внесення змін або доповнень, безпосередньо

формування облікової політики, документальне оформлення, розгляд та затвердження і ознайомлення та використання. Сам процес формування облікової політики включає в себе вибір конкретного способу (методу, прийому, процедури, схеми) ведення бухгалтерського обліку із декількох, що допускаються законодавчо-нормативними документами або розробляється суб'єктом господарювання самостійно індивідуальні, виходячи із загальних вимог законодавства і принципів ведення обліку та складання звітності.

Таким чином, облікова політика будь-якого суб'єкта господарювання базується на певній єдності загальноприйнятих правил, використання яких є безумовним та індивідуальних, обраних суб'єктом господарювання самостійно на власний розсуд із застосуванням професійного судження. Наявність загальноприйнятих правил (стандартів) визначається самим призначенням бухгалтерського обліку як «мови бізнесу» або «способу спілкування ділових людей». Крім того, дотримання єдиних підходів та правил є необхідним, оскільки бухгалтерський облік через звітність є основним постачальником системи формування макроекономічних показників. Загальноприйнята, обов'язкова частина облікової політики суб'єкта господарювання формується на загальнодержавному рівні і базується на припущеннях майнової відокремленості, безперервності діяльності, послідовності застосування, розподілу господарської діяльності на часові відрізки (звітні періоди) тощо. Тому її включення до документу про облікову політику відповідного суб'єкта господарювання є недоцільним.

Індивідуальна частина, власне облікова політика конкретного суб'єкта господарювання, формується шляхом підбору способів, методів, процедур, правил, схем ведення бухгалтерського обліку та складання звітності допустимих чинною нормативно-правовою базою. При цьому важливо дотримуватись однієї важливої умови – єдності облікової політики, що означає застосування обраних способів всіма структурними підрозділами, незалежно від місця розташування і виділення на окремий баланс та використання однакового способу по відношенню до конкретних питань. Саме індивідуальна частина формує документ про облікову політику суб'єкта господарювання.

Що стосується групи підприємств, тобто материнського (холдингового) підприємства та його дочірніх підприємств, то питання формування облікової політики дворівневе: облікова політика материнського (холдингового) підприємства та його дочірніх підприємств як окремих суб'єктів господарювання, та облікова політика групи (холдингової системи) – при складанні консолідованої фінансової звітності.

На нашу думку, слід розрізняти політику ведення обліку та балансову (звітну) політику (або політику складання річної фінансової звітності). Відтак можна говорити про облікову політику материнських (холдингових) підприємств, окремо – про облікову політику її дочірніх підприємств та облікову політику

групи (холдингової системи) в цілому. Мова не йде про різне використання елементу облікової політики на стадії ведення обліку і складання звітності, а про різний перелік елементів облікової політики при веденні обліку та інший – при складанні звітності. Наприклад, відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» [8] передбачено альтернативний перелік методів оцінки запасів при вибутті та оцінка запасів на дату балансу. Тому суб'єкт господарювання, обираючи метод списання запасів у виробництво, визначає політику ведення обліку, а обираючи метод оцінки запасів на дату балансу – звітну облікову політику.

Політика ведення обліку може бути різною в дочірніх і материнських (холдингових) підприємствах за тими елементами, які не впливають на показники фінансової звітності. Відносно звітної або як її ще називають балансової політики, то вона має бути однозначно єдиною для материнських (холдингових) підприємств і її дочірніх підприємств. Інакше кажучи елементи облікової політики, що впливають на показники фінансової звітності мають бути однакові в материнських (холдингових) підприємствах та їх дочірніх підприємствах. Це дасть змогу складати консолідовану фінансову звітність швидко, правильно, своєчасно і достовірно.

Якщо говорити про три складові облікової політики – організаційну, технічну і методичну, то різними можуть бути об'єкти та їх елементи в материнських (холдингових) підприємствах і їх дочірніх підприємствах, які відносяться до організаційної та технічної складової. Єдиними (однаковими) мають бути елементи методичної складової облікової політики дочірніх та материнських (холдингових) підприємств, які визначають оцінку і впливають на показники фінансової звітності. При цьому варто пам'ятати про ув'язку елементів з об'єктами.

Отже, можна говорити про окреме документальне оформлення облікової політики материнських (холдингових) підприємств, їх дочірніх підприємств та групи (холдингової системи) в цілому. Відповідно до Господарського кодексу України [3] після утворення об'єднання всі учасники (материнські (холдингові) підприємства та всі їх дочірні підприємства) залишаються окремими юридичними особами і створене об'єднання теж є юридичною особою, а кожна юридична особа має документально оформити свою обрану облікову політику. Крім того, в сучасних умовах господарювання ефективною є диверсифікація холдингових компаній. Холдингова компанія називається диверсифікованою, якщо її дочірні товариства не мають між собою функціональних і технологічних зв'язків і відносяться до різноманітних галузях економіки. Така холдингова компанія здійснює виключно фінансове управління діяльністю дочірніх товариств, а всі оперативні питання, в тому числі організації і техніки ведення обліку вирішуються управлінським персоналом кожного дочірнього товариства самостійно. Це ще раз підтверджує необхідність та доцільність формування окремої політики ведення обліку кожного учасника групи (холдингової системи).

Бухгалтерський облік

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства [9] при формуванні облікової політики варто враховувати організаційно-правову форму суб'єкта господарювання, галузеві особливості економічної діяльності, обсяги виробництва та інше.

Питання формування облікової політики групи (холдингової системи) щодо складання фінансової звітності виникає при здійсненні внутрішньо групових операцій та на етапі консолідації звітності. Консолідована фінансова звітність складається на підставі показників фінансової звітності дочірніх підприємств, фінансової звітності материнського (холдингового) підприємства та проведенням коригуючих записів. Якщо консолідована фінансова звітність є об'єктом облікової політики, то елементом буде визначення порядку погодження облікової політики групи підприємств для цілей складання консолідованої фінансової звітності. Відповідно до НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» [5], консолідовану фінансову звітність складають з використанням єдиної облікової політики для подібних операцій та інших подій за схожих обставин. У випадку неможливості застосування єдиної облікової політики, національними стандартами передбачається наведення у примітках до річної консолідованої фінансової звітності інформації про статті консолідованої фінансової звітності, до яких застосовувалась різна облікова політика.

Проведені дослідження свідчать, що різні дослідники мають свої погляди на елементи облікової політики об'єднань як за змістом, так і кількістю. Так М.В. Болдуєв [2, с. 66-68] виділяє наступні елементи корпоративної облікової політики холдингових компаній: робочий план рахунків з включенням системи рахунків консолідованого обліку; порядок, терміни та періодичність проведення інвентаризації майна та зобов'язань; форми первинних облікових документів; реєстри обліку; склад та порядок розробки звітності, уніфікованої в межах групи; документообіг. Маючи власний погляд на питання, так званого, «консолідованого обліку», погоджуємося з усіма іншими перерахованими елементами.

Визначенню елементів облікової політики в корпораціях присвячене дослідження В.М. Костюченко [4, с. 222-223], який до особливих елементів облікової політики материнського (холдингового) підприємства та його дочірніх підприємств відносить: сегменти (види сегментів, пріоритетний вид сегменту, засади ціноутворення у внутрішньогосподарських рахунках); окремі об'єкти обліку (порог суттєвості); відокремлені підрозділи (окремий баланс); примітки до фінансових звітів (зазначення можливості застосування єдиної облікової політики за окремими об'єктами); внутрішньо групові операції (характер і зміст операцій; окремі субрахунки обліку; обороти за об'єктами і суб'єктами; залишок на субрахунках; нереалізовані прибутки і збитки); привілейовані акції (держателі привілейованих акцій; дивіденди, пов'язані з кумулятивними привілейованими акціями, які утримуються за межами підприємства).

О.І. Пилипенко [7, с. 288-289] до конкретних методик ведення обліку всередині групи відносить: продаж запасів; продаж необоротних активів; оренду необоротних активів; надання позик; сплату дивідендів; консолідацію фінансових звітів; процеси злиття та поглинання.

Безумовно, виділення таких елементів сприятиме досягненню головної мети облікової політики – забезпечення одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, що є необхідною для всіх користувачів фінансової звітності для прийняття відповідних рішень. Але з погляду їх трактування та формулювання спостерігається неоднаковий підхід. Враховуючи значну кількість елементів облікової політики групи (холдингової системи), які мають бути єдиними для всіх учасників їх можна представити за такими блоками (об'єктами):

1) Організація діяльності групи (холдингової системи), яка включає: перелік учасників групи (холдингової системи), організаційну структуру групи (холдингової системи); формування статутного капіталу; визначення межі суттєвості; визначення відповідальних осіб.

2) Організація та ведення обліку: технологія обробки облікової інформації; форма ведення бухгалтерського обліку; хто веде облік; організація роботи облікових працівників; організація обігу та збереження документів; робочий план рахунків; первинні документи; реєстри обліку; система аналітичного обліку.

3) Внутрішньо групові операції: характер і зміст операцій (продаж, оренда, надання позик та інше); окремі субрахунки обліку; засади ціноутворення; обороти за об'єктами і суб'єктами; залишок на субрахунках; нереалізовані прибутки і збитки.

4) Інвентаризація: види, кількість, періодичність, тривалість, хто проводить.

5) Звітність: консолідація фінансових звітів; оформлення та відображення коригувальних операцій (записів), порядок затвердження консолідованої фінансової звітності; внутрішньо групова звітність.

6) Дивідендна політика: держателі привілейованих акцій; дивіденди, пов'язані з кумулятивними привілейованими акціями, які утримуються за межами підприємства; сплата дивідендів.

Формування облікової політики є вираженням політики конкретного суб'єкта господарювання щодо кількості та якості інформації, яка продукується бухгалтерським обліком і представлена у звітності.

Висновки. Облікова політика будь-якого суб'єкта господарювання базується на певній єдності загальноприйнятих, обов'язкових та індивідуальних правил, що обираються суб'єктом господарювання самостійно на підставі професійного судження. Поєднання обов'язкової та індивідуальної частини на практиці реалізується у формі документу про облікову політику підприємства з відповідними додатками та доповненнями. Тому, в документі про облікову політику необхідно передбачити порядок погодження облікової політики материнського (холдингового) підприємства з його дочірніми підприємствами, перелік статей, щодо яких буде

застосовуватись різна облікова політика та методи, способи, процедури тощо формування інформації за такими статтями. Вибір такого сполучення способів облікової політики визначається цілями і завданнями групи (холдингової системи), їх взаємовідносинами з контролюючими органами та інвесторами.

При цьому варто виділяти облікову політику групи (холдингової системи) та облікову політику учасника групи (холдингової системи). Облікова політика учасника групи (холдингової системи) – це облікова політика, прийнята керівництвом материнського (холдингового) або дочірнього підприємства для ведення бухгалтерського обліку та складання і подання внутрішньої та зовнішньої фінансової звітності учасником групи (холдингової системи). Облікова політика групи (холдингової системи) – це облікова політика прийнята керівництвом групи (холдингової системи) для обліку внутрішньогрупових операцій та складання і подання консолідованої фінансової звітності. Таким чином, материнське (холдингове) підприємство крім власного документу про облікову політику буде складати документ про облікову політику групи (холдингової системи).

За результатами проведених досліджень визначено та згруповано основні елементи облікової політики групи (холдингової системи), які включають організацію діяльності групи, організацію та ведення обліку, проведення та оформлення інвентаризації, складання та представлення звітності, здійснення та оформлення внутрішньогрупових операцій та дивідендної політики.

4 Список використаних джерел

1. Баєвська, Л. Л. Особливості облікової політики та її вплив на фінансову звітність інтегрованих підприємств [Текст] / Л. Л. Баєвська // Облік і фінанси АПК. – 2005. – № 5. – С. 16-21.
2. Болдуєв, М. В. Зміст і порядок розробки корпоративної облікової політики холдингових компаній [Текст] / М. В. Болдуєв // Економіка та підприємництво. – 2014. – № 4(79). – С. 65-69.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Костюченко, В. М. Облікова політика юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці [Текст] / В. М. Костюченко // Фінанси, облік і аудит : 36. наук. праць. Спец. вип. / Відп. ред. В. Г. Лінник. – К. : КНЕУ, 2006. – 412 с. – С. 220-226.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>
6. Пальчук, О. В. Облікова політика як інструмент корпоративного управління [Текст] / О. В. Пальчук // Вісник університету водного господарства та природокористування : Економіка. – 2008. – № 4(44), Ч.1 – С. 139-145.
7. Пилипенко, О. І. Елементи облікової політики корпорацій [Текст] / О. І. Пилипенко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2008. – Вип. 2(11). – С. 284-290.

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0751-995>

9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtkt.com.ua/show/2cid010244.html>

10. Про облікову політику: Лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 р. № 31-34000-10-5/27793 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/articie&art-id=58984&cat-id=34931>

4 References

1. Baievskaya, L. L. (2005). Osoblyvosti oblikovoi polityky ta yii vplyv na finansovu zvitnist intehrovanykh pidpriemstv [Features of the accounting policy and its impact on the financial statements of integrated companies]. *Oblik i finansy APK*, No. 5, 16-21.
2. Bolduev, M. V. (2014). Zmist i poriadok rozrobky korporativnoi oblikovoi polityky kholdynhovyykh kompanii [The contents and order of establishing the corporate accounting policies of holding companies]. *Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, No. 4(79), 65-69.
3. Verkhovna rada Ukrainy. (2003). Hospodarskyi kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine]. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Kostyuchenko, V. M. (2006). Oblikova polityka yurydychnoi osoby ta yii dochirnykh pidpriemstv yak yedynoi ekonomichnoi odynytisi [The accounting policies of the legal entity and its subsidiaries as a single economic unit]. In *Finansy, oblik i audyt: Zb. nauk. prats. Spets. vypusk* (ed. by V. H. Linyk) (pp. 220-226). Kyiv: KNEU.
5. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2013). Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 2 «Konsolidovana finansova zvitnist» [National Accounting (Standard) 2 «Consolidated Financial Statements»]. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>
6. Palchuk, O. V. (2008). Oblikova polityka yak instrument korporativnoho upravlinnia [Accounting policy as a tool of corporate governance]. *Visnyk universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia: Ekonomika*, No. 4(44), Vol. 1, 139-145.
7. Pylypenko, O. I. (2008). Elementy oblikovoi polityky korporatsii [Elements of corporate accounting policies]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, No. 2(11), 284-290.
8. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (1999). Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 9 «Zapasy» [National Accounting Standard 9 «Inventories»]. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0751-995>
9. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2013). Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsii shchodo oblikovoi polityky pidpriemstva ta vnesennia zmin do deiakyykh nakaziv Ministerstva finansiv Ukrainy [About the approval of guidelines for the company's accounting policies and amendments to some decrees of the Ministry of Finance of Ukraine]. Retrieved from <http://dtkt.com.ua/show/2cid010244.html>
10. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2005). Pro oblikovu polityku [About the accounting policies]. Retrieved from <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/articie&art-id=58984&cat-id=34931>